

Motion till riksdagen 2019/20:3182

av **Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)**

Utbildningspraktik och bättre matchning inför framtida yrkesval

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningspraktik för högstadieelever och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att redovisa chansen till olika arbetstillfällen vid olika utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få en effektivare studie- och yrkesvägledning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fler universitet och högskolor att inrätta öppna utbildningar och tillkännager detta för regeringen.

Utbildningspraktik i högstadiet

Att utbildningsnivån är av stor betydelse för chansen till framtida jobb för våra ungdomar är i dag något de flesta håller med om. Trots detta ser vi hur många högstadieelever väljer att inte fortsätta sina studier vid gymnasiet, vilket är ett enormt problem som ofta grundar sig i en utbredd skoltrötthet alternativt att de inte vet vilken gymnasieinriktning de önskar. Det sistnämnda problemet skulle kunna åtgärdas genom att högstadieelever får chansen att göra en kortare utbildningspraktik på olika gymnasieprogram, vilket sålunda skulle bli ett mindre avbrott från tidigare högstadiestudier.

Enligt Skolverket slutför en fjärdedel av alla gymnasieelever inte sina studier under tre år, vilket kan ha med att göra att de har valt fel inriktning. Detta innebär såväl bortkastad tid för berörda elever som bortkastade resurser från samhällets sida. När fler får chansen att känna av vilka möjligheter som erbjuds i olika gymnasieprogram blir inriktningsvalet något lättare, vilket medför fortsatt utbildning samtidigt som de kan få ny energi till fortsatta studier. Regeringen bör arbeta med att införa utbildningspraktik för elever i högstadiet.

Utökad information för bättre matchning på arbetsmarknaden

Sverige är ett land där det är mycket svårt att hävda sig utan någorlunda utbildning eller utan gedigen arbetslivserfarenhet. Det är dessutom ett land där matchningen på arbetsmarknaden fungerar dåligt, vilket den pågående integrationsdebatten tydligt vittnar om. I samband med att nyanlända invandrare kommer till Sverige talar man om matchningen av deras kompetens med de behov som finns på den befintliga arbetsmarknaden. Även migranter med en förhållandevis hög utbildning kan få svårt att få jobb om det inte finns tillräckligt med behov för den specifika kompetens som dessa besitter. Samma sak gäller de ungdomar som är på väg in i gymnasiet, eller de studenter som ska lämna gymnasiet för studier på universitet eller högskola. I stor utsträckning är tillgången till information om vilka kurser eller utbildningar som arbetsmarknaden skriker om ytterst bristfällig, och många väljer att helt enkelt bara ta något som framstår som roligt. Resultatet av detta är att företag tvingas åka utomlands för att finna rätt kompetens, då det inte finns tillräckligt många med rätt utbildning i Sverige. På andra myntet finns problemet med en stor skara studenter som har genomgått flera års (av staten bekostad) högskoleutbildning för att sedan ändå återgå till ett enklare jobb eller för den delen sitta fast i arbetslöshet.

Detta håller inte, och staten kan inte, när dyra utbildningar erbjuds, blunda för den dåliga matchning som finns i dag mellan dem som ska välja ett framtida yrke och arbetsmarknadens behov. Det måste ske en bättre matchning, vilket skulle kunna ske om regeringen tog fram en plan där högskolor och universitet i samband med urvalet av kurser kan redogöra för behovet av en viss kompetens på arbetsmarknaden. Om studenter velar mellan två olika utbildningar och sedan ser att det finns ett stort behov av en yrkeskategori men litet av en annan kan valet av utbildning underlättas avsevärt. Regeringen bör återkomma med förslag för att förbättra och utöka informationen till studenter för att de ska kunna planera sina framtida yrkesliv.

Studie- och yrkesvägledarna fyller en viktig roll i skolan och denna skulle kunna förbättras för att tillgodose nämnda önskemål. Det räcker med att vända blicken mot våra grannländer för att inse att Sverige ligger efter, varför regeringen bör utreda möjligheten för Sverige att få en lika effektiv studie- och yrkesvägledning samt hur studie- och yrkesvägledarnas uppdrag kan bli tydligare.

Öppen utbildning vid svenska universitet och högskolor

Kunskap är makt. Lunds universitet är det första lärosätet i Sverige som har påbörjat en utredning om möjligheten att erbjuda kostnadsfri universitetsutbildning via nätet. Den aktuella sortens utbildning saknar behörighetskrav och är dessutom öppen för vem som helst, så länge vederbörande har tillgång till en dator. Tidigare har universitet i USA, Kanada och Storbritannien redan infört öppna, kostnadsfria kurser där föreläsningar läggs ut på webben och studenterna löser uppgifter enskilt eller i grupp. Kommunikationen med varandra sker via chattar eller forum på nätet, som ofta är direkt kopplade till universitetet. Att erbjuda världens befolkning öppna kostnadsfria kurser bidrar till kompetenslyft i hela världen. Människor som är utbildade har generellt sett bättre hälsa,

mår bättre och kan bättre bidra till samhällets utveckling i större grad än obildade människor. Samtidigt kan kostnadsfria utbildningar bidra till kompetenslyft och förbättrad marknadsföring av det egna universitetet. En satsning på dessa öppna utbildningar gagnar med andra ord alla. Sverige har potential att utnyttja den möjlighet som finns inom våra universitet och högskolor samtidigt som vi på en internationell arena får möjlighet att bidra med kunskap. Genom ökad kunskap och bättre konkurrens kan detta vara en avgörande faktor för framtida företagssatsningar i vårt land. Riksdagen bör ge regeringen i uppgift att ta fram förslag för att möjliggöra och stimulera fler universitet och högskolor att införa öppna utbildningar via nätet.

Markus Wiechel (SD)

Mikael Strandman (SD)